MALTA

QORTI TA' L-APPELL

S.T.O. PRIM IMHALLEF
SILVIO CAMILLERI

ONOR. IMHALLEF
TONIO MALLIA

ONOR. IMHALLEF
JOSEPH AZZOPARDI

Seduta tal-31 ta' Jannar, 2014

Appell Civili Numru. 396/2012/1

Direttur tad-Dipartiment Ghal Standards fil-Harsien Socjali

v.

Lara Maria Merlevede nee` Borg St. John

Il-Qorti

1. Rat ir-rikors li d-Direttur tad-Dipartiment Ghal Standards fil-Harsien Socjali pprezenta fis-6 ta’ Lulju, 2012, li jaqra hekk:

“Illi dan ir-rikors qiegħed isir ai termini tar-**Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003 tas-27 ta’ Novembru**

2003 dwar il-ġurisdizzjoni u r-rikonoxximent u l-infurzar ta' sentenzi fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet ta' responsabbilità tal-ġenituri;

"Illi permezz ta' sentenza ppronunzjata mill-Qorti tal-Appell f'Douai Franza fid-19 ta' April 2012, Etienne Pierre Merlevede ingħata drittijiet ta' aċċess għal uliedu tewmin Chloé u Gabriel Merlevede imweldin f'Armentieres ġewwa Franza fis-27 ta' Ġunju 2007 u li qiegħdin jirrisjedu flimkien ma' l-omm Lara Maria Merlevede nèe Borg St. John f'283A Main Street Balzan, Malta. Traduzzjoni awtentika fil-lingwa Ingliża ta' din is-sentenza qiegħda tiġi hawn annessa u mmarkata bħala Dok. A;

"Illi skont kif kalendat fil-**paragrafu 1 tal-Artikolu 41** tal-imsemmi Regolament Nru 2201/2003, "*drittijiet ta' aċċess...mogħtija f'sentenza nfurzabbli li tkun ingħatat fi Stat Membru għandhom jiġu rikonoxxuti u jkunu nfurżabbli fi Stat Membru ieħor mingħajr il-bżonn ta' dikjarazzjoni tal-infurzabilità u mingħajr ebda possibilità li ssir opposizzjoni għar-rikonoxximent tagħhom jekk is-sentenza tkun ġiet iċċertifikata fl-Istat Membru tal-oriġini*";

"Illi tali sentenza ġiet fil-fatt iċċertifikata mill-istess Qorti tal-Appell ġewwa Douai Franza ai termini tal- **paragrafu 2 tal-istess Artikolu 41** liema ċertifikat, flimkien ma' kopja awtentika tat-traduzzjoni fil-lingwa Ingliża, qed jiġu annessi u mmarkati bħala Dok. B u Dok. C rispettivament;

"Illi għalhekk, ai termini tal-**paragrafu 2 tal-Artikolu 47** tal-istess regolament, is-sentenza fuq riferita "*għandha tiġi nfurzata fl-Istat Membru tal-infurzar* (u ċjoè Malta bħala l-istat ta' residenza tal-minuri Chloé u Gabriel Merlevede *bl-istess kondizzjonijiet daqs li kieku ġiet maqtugħa f'dak l-Istat Membru*";

"Illi ghaldaqstant, l-esponent umilment jitlob lil din l-Onorabbli Qorti sabiex, skont kif provdut fl-**Artikolu 48** tal-istess regolament, tagħmel dawk l-arranġamenti prattiċi għall-organiżazzjoni tal-eżerċitar tad-drittijiet tal-aċċess mil-missier Etienne Pierre Merlevede għal uliedu Chloé u Gabriel Merlevede skont kif mogħtija permezz tas-

sentenza fuq ċitata u dan taħt kull provvediment ieħor li dina l-Qorti jidhrilha xieraq u opportun;"

2. Rat ir-risposta li ressqet l-intimata li in forza taghha eccepiet illi:
"Illi l-esponenti qiegħda tagħti ruħha b'notifikata għar-rikorsipprezentat mid-direttur tad-Dipartiment għall Standards fil-Ħarsien Soċjali tad-6 ta' Lulju 2012 b'effett mil-lum.

"Illi t-talba fir-rikors prezentat mid-Direttur tad-Dipartiment ghal Standards fil-Harsien Socjali fid-6 ta' Lulju 2012 hija sabiex din l-Onorabbli Qorti, ai termini tal-Artikolu 48 tar-regolament *Brussels II bis* taghmel dawk l-arrangamenti prattici ghall-organizzazzjoni ta' l-ezercitar tad-drittijiet ta' l-access mill-missier Jean Pierre Merlevede ghall uliedu Chloé u Gabriel Merlevede.

"Illi tali talba ghandha tigi michudha u dan ghas-segwenti ragunijiet:

"**<u>A. In-nuqqas ta' possibilta ta' ezekuzzjoni tas-sentenza Franciza:</u>**

"Illi is-sentenza annessa bhala Dok A ma tistax tigi rikonoxxuta jew infurzata u dan ghas-segwenti ragunijiet:

"Jigi rilevat li c-certikat anness bhala Dok C mar-rikors hareg irregolarment stante li skond ma gietx segwita l-procedura skond l-artikolu 41(2) tar-regolament Brussels 2201/2003 (cioe Brussels II bis) jghid specifikatament:

"41(2) The judge of origin shall issue the certificate referred to paragraph (1) only if the child was given an opportunity to be heard unless a hearing was considered inappropriate having regard to his or her age."

"Illi ghalhekk tali certifikat ma jistax jigi kunsidrat bhala wiehed validu u , f'dan il-kaz ma jaghtix s-sentenza tal-Appell f'Douai Franza tad-19 ta' April 2012 sahha lil din is-sentenza sabiex tigi rikonoxxuta ai termini tal-Artikolu 41 tar-regolament ***Brussels II bis*** u dana stante li l-minuri fl-

ebda hin ma nstemghu u mis-sentenza ma jirrizultax li hemm xi raguni ghaliex dan ma sarx.

“Jigi rilevat li l-minuri ghandhom 5 snin.

“Illi ghalhekk tali sentenza mhix ezegwibli f’Malta ghaliex ma saritx skond dak rikjest fl-artikolu 41(2).

“Illi skond l-kazistika ingliza fuq Brussels II bis gie dikjarat s-segwenti:

“F’sentenza ricenti **W vs. W (2010) EWHC 332(Fam)** il-Qorti Ingliza rriteniet illi ghalkemm fil-Brussels II bis ma hemmx eta` specifikata, tifel ta’ 6 snin kellu jinstema’ u l-oggezzjonijiet tieghu kellhom jigu kkunsidrati.

“Fis-sentenza **Re D (a child) (abduction: foreign custody rights)** [2006] UKHL 51; [2006] All ER (D) 218 (Nov) gie ukoll ritenut hekk:’Brussels II Revised Regulation (EC) 2201/2003 recognises the importance of listening to the children involved in children's cases by reversing the burden in relation to hearing the child. Although strictly this only applies to cases within the European Union, the principle is of universal application and consistent under article 12 of the United Nations Convention on the Rights of the Child. It applies in every case involving the Hague Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction 1980 and erects a presumption that the child will be heard unless this appears inappropriate.’

“Illi peress li t-tfal ma xehdux f’dawn il-proceduri, c-certifikat anness bhala Dok C ma jistax jigi kkunsidrat bhala wiehed validu stante li ma kienx konformi ma’ dak li jirrikjedi l-Artikolu 41 tal-Brussels II Bis u ghalhekk ma jistax jitqies li s-sentenz deciza mill-Qorti tal-Appell f’Douai Franza fid-19 ta’ April 2012 hija wahda li hi infurzabbli f’Malta.”

3. Rat ir-risposta ulterjuri tal-intimata li in forza taghha eccipiet li r-rikors promotur tad-Direttur rikorrenti ghandu jigi michud ukoll stante:

“a. l-illegittima tal-attur id-direttur stante li ma ghandux locus standi cioe` interess guridiku biex jintavola dawn il-proceduri u dana stante li huwa ma jistax ai termini tar-Regolament tal-Kunsill (KE) 2201/2003 jintavola dawn it-talbiet tieghu a vazi tal-Artikolu 48 tal-istess regolament la ex officcio u lanqas ghan-nom ta’ Etienne Merlevede. Illi d-dokument li prezenta d-Direttur fis-seduta tal-14 ta’ Mejju 2013 mhux awtorizzazzjoni minn Etienne Merlevede biex jibda dawn il-proceduri izda huwa d-dokumenti li d-Direttur beda l-proceduri tal-abduction kontra l-intimata liema proceduri gew konkluzi favur l-intimata.

“b. Nuqqas ma’ relazzjoni guridika.

“Jigi rilevat li: La KE 2201/2003 ma jaghti poter lid-Direttur li jaghmel dan. La l-avviz legali 279 tas-sena 2008 u lanqas l-Kap 410 tal-Ligijiet ta’ Malta li waqqaf is-Central Authority ma jaghti poter lid-Direttur li jaghmel dan.

“Inoltre d-Direttur lanqas fil-kapacita` tieghu ta’ Direttur ghal Standards fil-Harsien Socjali ma ghandu ebda poter fil-ligi li jaghmel dawn il-proceduri.

“Effettivament tali Regolament KE 2201/2003 dejjem jitkellem fuq “a party” u mhux fuq l-Awtorita` Centrali (vide fost ohrajn art 36, 45) u li l-funzjoni tac-Central Authoriy hija dik biss kif spjegati fl-Artikoli 53 u 54 tal-istess regolament jigifieri li tghid fl-applikazzjoni tar-regolament mal-awtoritajiet centrali l-ohra izda mhux li tibda hija dawn il-proceduri.

“L-Artikolu 780 tal-Kap. 12 tal-Ligijiet ta’ Malta, li jghid specifikatament hekk: *780. L-eccezzjoni dwar l-illegittimita` tal-attur jew tal-konvenut tista’ tinghata, meta l-wiehed jew l-iehor huwa inkapaci skont il-ligi biex joqghod f’kawza inkella biex iharrek jew jigi mharrek fl-isem u fl-interess ta’ haddiehor minghajr ma jkun awtorizzat skont il-ligi ghaldaqshekk.*

“Illi dejjem gie ritenut mill-Qrati taghna li biex tali interess ikun tutelat minn karatttru guridiku jrid ikun iwassal lil-jedd b’mod li jekk l-azzjoni ma tistax twassal biex tipproduci tali

rizultat ghal min jibdiha dik l-azzjoni ma tistax tregi. (vide App Civili 13.2.1953 Manche vs Montebello Kollez Vol. XXXVII.I.56 u PA 7.1.1953 Camilleri vs Sammut (Kollez Vol. XXXVII.ii.605) fost ohrajn.

“Illi dwar nuqqas ta’ relazzjoni, il-Qrati taghna dejjem irritenew li b’relazzjoni guridika wiehed neccessarjament jifhem l-ezistenza ta’ rapport bejn iz-zewg partijiet, haga li ma tezistix f’dan il-kaz.”

4. Rat is-sentenza moghtija mill-Qorti Civili (Sezzjoni tal-Familja) fit-8 ta’ Awwissu 2013, li in forza taghha ddecidiet il-kawza fis-sens li gej:

“1. Li l-missier ikollu aċċess għaż-żewġ minuri ġewwa Malta jew Franza bil-mod segwenti:

“Fis-sena 2013 l-aħħar nofs tal-vakanzi tal-minuri tal-Milied u tas-sajf. L-aċċess għandu jibda jiġi eżerċitat minn dik il-ġurnata li taħbat preċiżament fin-nofs tal-ammont ta’ ġranet tal-vakanzi tal-istess minuri.

“Fis-sena 2014 l-ewwel nofs tal-vakanzi tal-minuri tal-Milied u tas-sajf. L-aċċess għandu jibda jiġi eżerċitat mill-ewwel ġurnata tal-vakanzi sa’ dik il-ġurnata li taħbat preċiżament fin-nofs tal-ammont ta’ ġranet tal-vakanzi tal-istess minuri.

“Għas-snin ta’ wara, l-aċċess għandu jkompli jsegwi b’mod li fis-snin żewġ, il-missier ikollu aċċess għall-minuri fl-ewwel nofs tal-vakanzi kif spjegat aktar ‘il fuq filwaqt li fis-snin fard, l-istess missier ikollu aċċess għall-minuri fl-aħħar nofs tal-vakanzi.

“Għal finijiet ta’ kjarezza, anke in vista tal-fatt li l-istess missier mhux ser ikollu l-opportunita’ li jara lil uliedu b’mod frekwenti, l-aċċess hekk kif ordnat għandu jkun bl-aktar mod massimu b’dan li l-minuri jqattgħu il-ġranet kollha tal-istess aċċess miegħu u għandhom jirritornaw lura għand l-intimata ommhom malli jiskadi ż-żmien tal-aċċess kif spjegat aktar ‘il fuq.

"F'każ li l-missier ikun ser jeżerċita' tali dritt ta' aċċess ġewwa Franza, huwa għandu jinforma lill-intimata u jagħtiha l-biljetti tal-arju mill-anqas xahrejn qabel id-data tal-ivjaġġar. Il-biljetti tal-ajru għandhom jintbagħtu bil-posta reġistrata jew permezz tal-*email* f'każ li l-biljetti jkunu elettroniċi. Kopja tal-istess għandhom jintbagħtu lill-Awtorita' Centrali Franciza li sussegwentement jibgħatu l-istess korrispondenza lill-Awtorita' Centrali Maltija.

"Għandu jkun il-missier jew mandatarju tiegħu li jieħdu lill-minuri mir-residenza tagħhom mal-omm fi Franza u jġibuhom lura Malta fl-istess residenza tal-omm. L-intimata hija ordnata li tkun fir-residenza tagħha flimkien mal-minuri fil-ħin u l-jum li l-missier ikun ser jiġi għalihom jew jibgħat għalihom biex jeżerċita l-aċċess tiegħu. Kwalunkwe tentattiv da parti tal-intimata sabiex tipprova twaqqaf jew ixxekkel lill-missier milli jeżerċita d-dritt tiegħu ta' aċċess għandu jiġi interpretat bħala disprezz lejn l-awtorita' ta' din il-Qorti u il-Qorti tordna li f'dak il-każ, għandhom jittieħdu l-passi neċessarji kontra l-istess intimata b'mod awtomatiku;

"Fil-vakanzi l-oħra li jkollhom l-istess minuri hawn Malta, il-missier għandu jkollu aċċess għall-perjodu kollu tal-istess vakanzi b'dan li jekk ikun ser jeħodhom Franza, għandu jaċċerta ruħu li l-minuri jkunu hawn Malta għall-ewwel ġurnata tal-iskola li jkun imiss;

"2. Tordna li f'każ li l-intimata ma tikkoperax, allura l-minuri għandhom jiġu akkompanjati bl-assistenza tal-Pulizija jew tal-Marixxalli tal-Qorti, skond il-każ;

"3. Tirrevoka l-mandat ta' inibizzjoni bin-numru 176/2009 u tordna n-notifika tal-istess revoka lill-awtoritajiet kompetenti inkluż l-Ajruport Internazzjoni ta' Malta u l-Portijiet;

"4. Tawtorizza lill-partijiet sabiex kull wieħed u waħda minnhom b'mod unilaterali jkun jista' japplika u jiġbor jew jibgħat rappreżentant tiegħu (bil-miktub) biex jiġbor il-passaporti relattivi għall-minuri Chloé Christine Merlevede u Gabriel Merlevede, liema passaporti għandhom dejjem

ikunu limitati għall-vakanza partikolari li jkunu ser jagħmlu l-istess ulied.

"Bl-ispejjeż ta' dawn il-proċeduri kontra l-intimata."

5. Dik il-Qorti tat is-sentenza taghha wara li ghamlet is-segwenti konsiderazzjonijiet:
"Illi din il-Qorti għandha quddiemha talba da parti tad-Direttur tad-Dipartiment Għal Standards fil-Ħarsien Soċjali għan-nom ta' Etienne Pierre Merlevede bħala l-missier taż-żewġ minuri Chloé u Gabriel Merlevede sabiex din il-Qorti tagħmel dawk l-arranġamenti prattiċi għall-organiżazzjoni ta' l-eżerċitar tad-drittijiet tal-aċċess tal-missier għal uliedu skond kif mogħtija permezz tas-sentenza datata d-19 ta' April 2012 mill-Qorti tal-Appell f'Douai, Franza u dan *ai termini* tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003 tas-27 ta' Novembru 2003 dwar il-ġurisdizzjoni u r-rikonoxximent u l-infurzar ta' sentenzi fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet ta' responsabbilità tal-ġenituri.

"**<u>Il-Każ Odjern</u>**

"Illi permezz ta' sentenza ppronunzjata mill-Qorti tal-Appell f'Douai Franza fid-19 ta' April 2012, Etienne Pierre Merlevede ingħata dritt ta' aċċess għal uliedu tewmin Chloé u Gabriel Merlevede imweldin f'Armentieres, Franza fis-27 ta' Ġunju 2007 u li qiegħdin jirrsjedu flimkien mal-omm Lara Maria Merlevede nèe Borg St. John f'283A Main Street Balzan, Malta[1].

"Stante li l-missier jallega li sab oppożizzjoni qawwija mill-intimata sabiex jeżerċita d-dritt ta' aċċess mogħti lilu mill-Qorti tal-Appell Franċiża, intavola r-rikors odjern sabiex jiġi stabbilit modalita' ta' aċċess *ai termini* tal-istess sentenza msemmija. Min-naħa l-oħra, l-intimata topponi għal tali talba u tiċċita numru ta' argumenti fosthom li:

[1] Traduzzjoni awtentika fil-lingwa Ingliża ta' din is-sentenza qiegħda tiġi hawn annessa u mmarkata bħala Dok. A;

“1. **<u>Hemm nuqqas ta’ possibilta ta’ eżekuzzjoni tas-sentenza</u>**

“L-intimata tikkontendi li hemm nuqqas ta’ possibilita’ ta’ eżekuzzjoni tas-sentenza Franċiża abbażi tal-fatt li l-minuri ma instemgħux fil-mori tal-proċeduri Franċiżi. Dan ifisser li tali eċċezzjoni hija ta’ natura proċedurali dwar kif mexa l-proċess ġewwa Franza. L-intimata tiċċita l-Artikolu 41(2) tar-regolament Brussels 2201/2003 (Brussels II bis) li jsegwi hekk:

““***The judge of origin shall issue the certificate referred to paragraph (1) only if the child was given an opportunity to be heard unless a hearing was considered inappropriate having regard to his or her age***”.”

“Il-Qorti tirrileva li l-minuri twieldu nhar is-27 ta’ Gunju 2007. Dan ifisser li fiż-żmien li ingħatat is-sentenza mill-Qorti Franċiża, tali minuri lanqas biss kienu għadhom għalqu l-eta’ ta’ ħames snin. Din il-Qorti tirrileva li l-importanza li tingħata għall-fatt li l-minuri għandhom isemmgħu leħinhom bl-ebda mod m’għandu jiġi mnaqqas għaliex tali prinċipju huwa fil-qalba tad-drittijiet tal-istess tfal iżda tali dritt m’huwiex wieħed assolut. Hekk kif fil-kawża **W vs W (2010) EWHC 332 (Fam)** il-Qorti Ingliża rreteniet li tifel ta’ sitt snin kellu jinstema’, dan ma jfissirx li t-tewmin in kwistjoni (li kienu għadhom lanqas għalqu l-eta’ ta’ hames snin kellhom jinstemgħu ta’ bilfors. Tant hu hekk li l-istess artikolu ċitat mill-intimata jagħmel *proviso* fuq dan il-punt. Wieħed jista’ jifhem ukoll id-diffikulta’ li seta’ kien hemm da parti tal-Qorti Franċiża sabiex tipprova tikkomunika mat-tifel minuri li ġie *diagnosed* bħala *autistic* (u dan tikkonfermah l-intimata stess). Dan qiegħed jingħad anke in vista tal-fatt li jirriżulta ċar li t-tifel għandu problemi ta’ komunikazzjoni u għalhekk kien ser ikun ferm diffiċli, jekk mhux kważi impossibbli għall-Imħallef Franċiż li jikkomunika mal-istess minuri. Pero’, irrispettivament minn dan l-argument, il-Qorti tirrileva li sabiex tiġi attakkata l-validita’ o meno tal-istess sentenza Franċiża li abbażi tagħha l-attur intavola t-talba tiegħu, l-intimata kellha neċessarjament tintavola l-proċeduri

quddiem il-Qorti Franċiża għaliex din il-Qorti m'għandha ebda setgha li tissindika jew tindaga jekk is-sentenza hijiex waħda valida jew le. Is-sentenza in kwistjoni hija waħda finali li hekk kif ser jiġi diskuss aktar 'il quddiem trid tiġi rispettata mingħajr kantunieri.

"Kuntrarjament għal dak li tgħid l-intimata, d-Direttur rikorrenti jargumenta li l-enforzabbilita' tas-sentenza Franċiża hija waħda awtomatika jiġifieri "***mingħajr il-bżonn ta' dikjarazzjoni ta' l-infurzabilità u mingħajr ebda possibilità li ssir opposizzjoni għar rikonoxximent tagħhom***"[2] u dan stante li tali sentenza ġiet iċċertifikata fl-Istat Membru ta' l-oriġini ċioè Franza skond kif jipprovdi l-paragrafu 2 ta' l-istess artikolu 41 ta' l-imsemmi Regolament. Għaldaqstant din il-Qorti m'għandha l-ebda kompetenza tiddeċiedi jekk topponix jew le l-eżekuzzjoni tas-sentenza, wisq inqas tidħol fil-mertu tagħha.

"2. **<u>Hemm nuqqas ta' ġurisdizzjoni ta' din il-Qorti fis-sens li għandu jgħodd id-digriet ta' din il-Qorti dwar l-aċċess u konsegwentement din il-Qorti mhix marbuta bis-sentenza ta' Franza</u>**;

"L-intimata targumenta li huwa d-digriet mogħti mill-Qorti ta' Malta dwar l-aċċess li għandu jipprevali[3], tant li tasal biex tgħid li din il-Qorti għandha s-setgha li tinjora s-sentenza tal-Qorti Franċiża abbażi tal-istess digriet ta' aċċess. Il-Qorti ma taqbel xejn ma' dan ir-raġunament għaliex minnu nnifsu digriet huwa ordni ta' natura temporanja u bl-ebda ma jista' jitpoġġa fuq l-istess livell ta' sentenza kif wara kollox għandha quddiemha din il-Qorti. Il-fatt li tali sentenza ingħatat barra minn Malta ma jneħħilha ebda valur jew validita' u hekk kif ser jiġi diskuss aktar 'il quddiem, tali sentenza tista', anzi għandha tiġi nfurzata hawn Malta. Jekk l-intimata ma taqbilx mal-konklużjoni tal-Qorti Franċiża allura l-istess intimata kellha tistitwixxi l-proċeduri relattivi fi Franza. La darba dan ma sarx, is-sentenza mogħtija mill-Qorti Franċiża kif

---

[2] Paragrafu 1 tal-artikolu 41 tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003

[3] Ara d-digriet esebit a fol 98 tal-process

debitament ċertifikata hija awtomatikament enforzabbli f'Malta mingħajr bżonn ta' dikjarazzjoni tal-infurzabbilità ai termini tal-imsemmi artikolu 41 u din il-Qorti ma tistax topponi għall-eżekuzzjoni tagħha jew wisq inqas tirrevokha, tvarjha, tinjorha jew twettaq xi stħarriġ ġudizzjarju tal-kundizzjonijiet li fihom is-sentenza ġiet iċċertifikata fl-Istat Membru ta' l-oriġini ċioé Franza[4] għaliex dan huwa l-bażi wara l-prinċipju tar-rikonoxxibilita' u l-enfurzar ta' sentenzi barra minn Malta.

"3. **<u>Li l-verdett tal-Qorti f'Douai ma jagħtix dritt illi Etienne Merlevede jiddeċidi waħdu id-dati u l-persuni illi għandhom jakkompanjaw lit-tfal Franza u lura Malta</u>**;

"Illi l-intimata tikkontendi li l-missier qed jipprova jiddeċiedi waħdu d-dati u d-dettalji dwar l-aċċess mogħti lilu iżda jiġi rilevat li tali allegazzjoni tmur kontra t-talba oriġinali tar-rikors odjern li permezz tiegħu qed jitlob lil din il-Qorti tagħti dawk il-provvedimenti kollha neċessarji sabiex ikun jista' jeżerċita d-dritt ta' aċċess mogħti lilu. Dwar dan l-argument, id-direttur attur jissottometti li fl-ebda stadju ta' dawn il-proċeduri ma ġie konteż minnu li permezz tas-sentenza tal-Qorti f'Douai hemm imnissel xi dritt mogħti lill-missier li jiddeċiedi waħdu d-dati u l-persuni illi għandhom jakkumpanjaw lit-tfal Franza u lura Malta. Anzi l-istess direttur jargumenta li sa mill-bidu nett insista li dan għandu jigi deċiż minn din l-Onorabbli Qorti skond kif jipprovdi l-Artikolu 48, tant li għamel it-talba f'dan is-sens permezz tar-rikors ġenerali. Din il-Qorti taqbel mal-argument tad-Direttur hekk kif imqajjem fin-nota ta' sottomissjonijiet tiegħu, fis-sens li li kieku verament il-missier ħaseb jew aħjar ippretenda li kellu tali dritt, allura ma kienx jirrikorri għall-għajnuna da parti tad-Dipartiment u jintavola r-rikors odjern iżda kien jaġixxi waħdu b'mod unilaterali. Dan ċertament mhux il-każ.

[4] Artikolu 41 para 1 u artikolu 43 para 1 ta' l-imsemmi Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003; Ara wkoll *Rinau*, CJEU C-195/08 PPU, deċiżjoni mogħtija fil-11 ta' Lulju 2008, kif ukoll *Povse* C-211/10 PPU, deċiżjoni preliminari mogħtija fl-1 ta' Lulju 2010, u *Zarraga* riferuti mill-esponent fl-imsemmija replika ppreżentata minnu;

“4. **<u>Li skond Dr. Helena Tanti Burlo, it-tifel ibati bl-awtiżmu u t-tifla ‘ikollha ftit attention difficulties’ u għalhekk bħala psikologa kieku ma tibgħat qatt tfal żgħar ‘ma nies li ma jafux’</u>**;

“Il-Qorti tirrileva li l-ġurisdizzjoni dwar min għandu jkollu l-kura u l-kustodja tal-minuri flimkien mal-aċċess relattiv diġa’ ġie deċiż mill-Qorti Franċiża. Kif diġa’ ġie rilevat aktar ‘il fuq, din il-Qorti m’għandhiex is-setgha li tvarja s-sentenza mogħtija mill-Qorti Franċiża għaliex kienet dik l-istess Qorti li semgħet il-provi fuq il-mertu tal-kura u l-kustodja u l-aċċess. Il-mertu tar-rikors odjern huwa wieħed ferm differenti.

“Irid jingħad ukoll li l-argumenti kollha li tqajjem l-intimata f’dawn il-proċeduri, inkluż dwar x’inhu fl-aħjar interessi tal-minuri ġew diskussi u deċiżi mill-Qorti Franċiża. Għalhekk, minkejja l-fatt li l-intimata tressaq xhieda ta’ natura professjonali biex turi x’effett jista’ jkollu l-fatt li l-minuri, speċjalment it-tifel jiġi aljenat minn ommu, jiġi rilevat ukoll li tali argumenti diġa’ ġew elaborati, diskussi u deċiżi mill-Qorti Franċiża. Tant hu hekk, li l-istess Qorti rreteniet li l-istess minuri għandhom jgħixu mal-omm għaliex it-trawma fuq minuri bl-awtiżmu li qatt ma kien ‘il bogħod minn ommu u jispiċċa ‘l bogħod minnha tista’ tkun waħda serja ħafna. Tali argument huwa wieħed validu iżda kif diġa’ intqal, dan ġie kkunsidrat mill-Qorti Franċiża u kien proprju f’dan il-kuntest li l-Qorti Franċiża fdat il-minuri f’idejn l-omm bi dritt ta’ aċċess favur il-missier.

“5. **<u>L-illeġittimita tal-attur direttur stante li, dejjem skond l-intimata, ma għandux locus standi ċioe interess ġuridiku biex jintavola dawn il-proċeduri</u>**;

“Illi d-direttur rikorrenti jargumenta li tali eċċezzjoni ma tistax treġi *stante* li bħala l-awtorità ċentrali ta’ Malta, id-direttur ġie debitament awtorizzat bil-miktub mill-missier stess sabiex, hekk kif inhu obbligat ai termini ta’ l-artikoli 54 u 55(b) ta’ l-imsemmi regolament, jikkopera u jieħu l-miżuri neċessarji biex itejjeb l-applikazzjoni ta’ dan ir-regolament billi, fil-każ in kwistjoni, jaġixxi f’isem il-missier fl-arranġamenti għall-implementazzjoni tad-deċiżjoni

mogħtija mill-Qorti Franċiża liema arranġamenti jiġu, hekk kif provdut fil-premessa 23 u l-artikolu 48 tar-regolament, regolati mill-liġi ta' l-istat Membru ta' infurzar u ċioè Malta bħala l-istat ta' residenza tal-minuri Chloé u Gabriel Merlevede;

"Illi din il-Qorti tirrileva (u dan bi qbil mal-argument imqajjem mid-direttur rikorrenti) li mkien fl-awtorizzazjoni ffirmata minn Etienne Merlevede ma hemm indikat dak li qed tallega l-intimata u ċioe li tali awtorizzazjoni torbot unikament il-proċeduri tal-*abduction* liema proċeduri ġew istitwiti mid-direttur stess abbażi tal-artikoli 12 u 13 ta' l-imsemmija Konvenzjoni ta' l-Ajja (li ġiet inkorporata fil-liġi Maltija permezz tal-Kap. 410 tal-Liġijiet ta' Malta) u l-artikolu 11 tar-Regolament ta' Brussel.

"Illi għalhekk, anke li kieku *dato ma non concesso* kellu jiġi argumentat dan, xorta waħda l-awtorizzazzjoni in kwistjoni hija bla dubju applikabbli għal dawn il-proċeduri u dan stante li kienu proprju tali proċeduri tal-abduction istitwiti kontra l-intimata li taw lok sabiex, ai termini tal-artikolu 11 paragrafu 7 ta' l-istess regolament, il-missier Etienne Merlevede jissottometti l-proċeduri quddiem il-Qorti Franċiża li, permezz ta' sentenza mogħtija minnha ingħata l-imsemmija drittijiet ta' aċċess għal uliedu. Illi jsegwi għalhekk li dawn il-proċeduri għall-arranġamenti prattiċi għall-organiżazzjoni ta' l-eżerċitar tad-drittijiet ta' l-aċċess mill-missier Etienne Pierre Merlevede huma kontinwazzjoni tal-proċeduri ta' l-abduction li ġew istitwiti kontra l-intimata u li għaldaqstant ma kien hemm l-ebda lok li jkun hemm awtorizazzjoni mill-ġdid mill-missier. Dan anke in vista tal-fatt li wara kollox kien hu stess li talab lill-Awtorità Ċentrali ta' Franza sabiex ai termini ta' l-artikoli 54 u 55(b) tar-regolament, tikkomunika mad-direttur rikorrenti bħala l-Awtorità Ċentrali ta' Malta bl-eżitu tas-sentenza mogħtija mill-Qorti ta' Douai Franza fid-19 ta' April 2012 u tieħu l-miżuri neċessarji biex taġixxi għan-nom tiegħu fl-arranġamenti għall-implementazzjoni ta' tali deċiżjoni. Għalhekk anke dan l-argument hekk kif miġjub mill-intimata ma jistax ireġi.

"6. **<u>Nuqqas ta' relazzjoni ġuridika għaliex, skont l-intimata, *ai termini* ta' l-artikolu 780 tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta, "*l-Qrati tagħna dejjem irritenew li b'relazzjoni ġuridika wieħed neċessarjament jifhem l-eżistenza ta' rapport bejn iż-żewġ partijiet, ħaġa li ma teżistix f'dan il-każ*</u>**"

"Illi l-Qorti f'dan l-istadju tagħmel referenza għal dak diġa' ċitat aktar 'il fuq u tirrileva li l-argument hekk kif miġjub mill-intimata huwa totalment irrelevanti għaliex il-liġi applikabbli fil-każ odjern ċertament ma hijiex l-artikolu 780 tal-Kap. 12 iżda hija l-Konvenzjoni ta' l-Ajja kif ratifikata f'Malta permezz tal-Kap. 410 tal-Liġijiet ta' Malta u r-regolament ta' Brussel liema regolament jorbot lil Malta u huwa parti mill-liġi domestika tagħha hekk kif jippreskrivi l-artikolu 3 tal-Kap. 460 tal-Liġijiet ta' Malta. Ġialadarba Malta u allura l-Qrati tagħha huma legalment obbligati mhux biss jirrikonoxxu iżda jagħtu forza lil sentenzi mogħtija minn qrati barranin, allura l-argument hekk kif miġjub mill-intimata ma jreġix, anke in vista tal-fatt li kien l-istess missier li ta l-awtorizazzjoni tiegħu sabiex imexxu għan-nom tiegħu, kif diġa' ġie spjegat aktar 'il fuq.

"7. **<u>Li l-missier ifalli minn kull aspett fil-kapaċità tiegħu li jieħu ħsieb lil uliedu filwaqt li l-intimata stess tiddiskrivi lilha nnifisha bħala omm eżemplari</u>**

"Dan hu argument ieħor fil-mertu tal-każ li ġie diskuss u deċiż mill-Qorti Franċiża. Għal darb'oħra jerġa' jingħad li dan l-argument, għalkemm seta' kellu bażi tajba quddiem il-Qrati Franċiżi, fil-kuntest tar-rikors odjern (ġialadarba din il-Qorti għandha quddiemha sentenza finali mill-Qorti tal-Appell Franċiża), ma għandu ebda rilevanza għaliex din il-Qorti ma tistax tidħol fil-mertu dwar jekk kienx għaqli jew ġust li l-missier jingħata d-dritt ta' aċċess mogħti lilu jew le. Il-Qorti Franċiża (u f'dan il-kuntest wieħed irid jingħad li l-intimata kellha l-opportunita' li ġġib a konjizzjoni tal-Qorti l-argumenti kollha li qiegħda tressaq quddiem din il-Qorti) xorta waħda rreteniet li l-missier għandu jkollu aċċess anke barra minn Malta għaliex waslet għall-konklużjoni li s-safar huwa dejjem ta' gwadann għall-minuri. Fi kliem l-istess Qorti:

"***"Gabriel's disorders shall not constitute an obstacle to his travel since, on the one hand, the Maltese psychologists have only detected slight to moderate autistic disorders in him (he is indeed attending school and plays with other children), and on the other hand, and above all, he will be travelling with his sister and his father or a member of the latter's family*".**"

"Dan juri kemm il-Qorti Franċiża ħadet konjizzjoni tal-argumenti miġjuba mill-intimata anke fil-mori tal-proċeduri odjerni. Evalwat iċ-ċirkustanzi u l-evidenza kollha u waslet għall-konklużjoni tagħha. Jekk l-intimata ma taqbilx ma' din is-sentenza, allura jerġa' jingħad li mhux kompetu ta' din il-Qorti li tissindika u ġġib fix-xejn is-sentenza tal-Qorti Franċiża kif qed tipprova tagħmel l-intimata. Il-Qorti għandha tirrispetta l-obbligu li jimponi fuqha Regolament Nru 2201/2003 u ċioe' li tirrispetta l-awtonomija proċedurali tal-Qorti tal-Istat Membru ta' l-Oriġini, f'dan il-każ Franza, skont id-disposiżżjonijiet ta' l-imsemmi Regolament ċitati iktar il-fuq u ċioé dawk li jaqgħu taħt il-Kapitolu III, Taqsima 4;

"Illi dan ifisser li l-kwistjonijiet kollha kemm proċedurali kif ukoll dawk fil-mertu għandhom jiġu mqajma quddiem il-Qorti ta' l-Istat Membru ta' l-Oriġini, jiġifieri Franza, skond ir-regoli tas-sistema legali tagħha.[5] L-unika eċċezzjoni hija dik marbuta mal-proċedura ta' l-infurzar liema proċedura għandha tkun irregolata mill-liġi ta' l-istat Membru ta' l-infurzar ai termini ta' l-artikolu 47(1) u l-premessa 23 tal-istess regolament. Kif jirriżulta mill-imsemmija premessa 23 tar-Regolament, "***l-arranġament għall-implementazzjoni ta' tali deċiżjonijiet jiġu rregolati mil-liġi tal-Istat Membru ta' infurzar***" *ai termini* tal-artikolu 48 tar-regolament[6] u dan hu preċiżament dak li għandha quddiemha din il-Qorti u xejn aktar.

---

[5] Ara Povse paras 60-79 u Zarraga para 51 iċċitati ktar il-fuq u riferuti fir-replika ippreżentata mill-esponent

[6] Povse paragrafu 72 (vide replika ppreżentata mill-esponent)

"**<u>Il-Bażi Legali għat-Talba tad-Direttur tad-Dipartiment Għal Standards fil-Ħarsien Soċjali</u>**

"Illi paragrafu 1 tal-artikolu 41 tar-Regolament Nru 2201/2003 jgħid hekk:

""***drittijiet ta' aċċess...mogħtija f'sentenza nfurzabbli li tkun ingħatat fi Stat Membru għandhom jiġu rikonoxxuti u jkunu nfurzabbli fi Stat Membru ieħor mingħajr il-bżonn ta' dikjarazzjoni ta' l-infurzabilità u mingħajr ebda possibilità li ssir opposizzjoni għar-rikonoxximent tagħhom jekk is-sentenza tkun ġiet iċċertifikata fl-Istat Membru ta' l-oriġini***";

"Illi d-Direttur tad-Dipartiment Għal Standards fil-Ħarsien Soċjali jibbaża l-argument tiegħu fuq l-artikolu hawn fuq ċitat stante li jargumenta li s-sentenza hawn fuq imsemmija ġiet fil-fatt iċċertifikata mill-istess Qorti tal-Appell ġewwa Douai Franza ai termini ta' paragrafu 2 ta' l-istess artikolu 41. Din il-Qorti tirrileva li tali ċertifikat, flimkien ma' kopja awtentika tat-traduzzjoni fil-lingwa Ingliża ġew esebiti in atti bħala Dok. B u Dok. C rispettivament. Konsegwentement, l-istess Direttur jiċċita paragrafu 2 tal-artikolu 47 ta' l-istess regolament, u jinsisti li s-sentenza fuq riferita għandha tiġi nfurzata fl-Istat Membru ta' l-infurzar (u ċioè Malta bħala l-istat ta' residenza tal-minuri Chloé u Gabriel Merlevede bl-istess kondizzjonijiet daqs li kieku ġiet maqtugħa f'dak l-Istat Membru.

"Din il-Qorti tirrileva li l-isfond tar-rikors odjern huwa l-frott ta' battalja legali dwar ir-residenza tal-istess ulied kif ukoll dwar il-kura u l-kustodja tal-istess ulied. Dan qiegħed jingħad *stante* li l-missier kien diġa' intavola proċeduri *ai termini* tal-Artikolu 8 tal-Konvenzjoni tal-Ajja dwar l-Aspetti Ċivili fis-Sekwestru Internazzjonali ta' Minuri sabiex ikun hemm ordni għar-ritorn tal-minuri ġewwa Franza wara li allega li l-istess minuri ġew miżmuma f'Malta mill-omm mingħajr il-kunsens tiegħu bi ksur ta' drittijiet ta' kustodja. Iżda permezz ta' sentenza mogħtija fit-30 ta' Novembru 2010 din il-Qorti hekk kif diversament preseduta ċaħdet it-talba tad-Direttur esponent wara li waslet għall-konklużjoni

li l-minuri nżammu Malta bil-kunsens tal-missier. Din is-sentenza ġiet ikkonfermata wkoll mill-Qorti tal-Appell permezz ta' sentenza mogħtija nhar il-**2**5 ta' Frar 2011. Sussegwentement, il-missier intavola proċeduri quddiem il-Qorti Franċiża sabiex din teżamina l-kwistjoni ta' l-kustodja ta' l-minuri tewmin Chloé u Gabriel Merlevede. Permezz ta' sentenza mogħtija fid-29 ta' Awwissu 2011, il-Qorti tal-Familja f'Lille, Franza, iddeċidiet bil-mod segwenti (fost oħrajn):

- *"Rejected either parent's request to be granted exclusive exercise of the parental authority and says that they will exercise together the parental authority over Chloé and Gabriel,*

- *"Established the residence of the children with the mother after studying the analysis of the recent work on autism, a disease suffered by Gabriel, and established that the mother has done everything to have the child stimulated so that Gabriel has improved in a significant way since June 2010. As regards Chloé, the first judge has established that the parents agreed not to have the twins separated and consequently, her residence has also been established in Malta with her mother,*

- *"Granted the father a visiting and accommodation right during the school holidays, but in Malta.*

"Il-missier ħassu aggravat minn din is-sentenza u konsegwentement intavola appell. Il-Qorti ta' l-Appell f'Douai, Franza permezz ta' sentenza mogħtija fid-19 ta' April 2012, kkonfermat id-deċiżjoni tal-Qorti ta' Lille f'kollox ħlief fir-rigward tad-dritt ta' l-aċċess mogħti lill-missier għal-uliedu fejn rriformat dan id-dritt ta' aċċess bil-mod segwenti:

- *"Grants the father a visiting and accommodation right which, save better agreement between the parents, shall be exercised in Malta or in France and shall be regulated as follows:*

- *"Half the Christmas and summer holidays, the first half on even years and the second half on odd years,*

- *"All the other school holidays as listed in Malta,*

"The father will have to fetch the children and bring them back or to have them fetched and brought back by any trusted third party, and to send the mother, if the holidays are planned in France, the plane tickets at least two months beforehand".

"Jidher għalhekk li l-missier għandu dritt ta' aċċess hekk kif mogħti lilu *ai termini* tas-sentenza tal-Qorti tal-Appell Franċiża hawn fuq imsemmija. Dak li trid tiddeċiedi din il-Qorti hu jekk tali sentenza għandhiex tiġi awtomatikament infurzata u rikonoxxuta b'dan li jiġi stabbilit aċċess li jkun eżerċitabbli skond u *ai termini* tal-istess sentenza Franċiża daqs li kieku tali sentenza ingħatat hawn Malta jew le. F'dan il-kuntest issir referenza għall-premessa 23 tar-regolament li jgħid hekk:

""***sentenzi dwar drittijiet ta' aċċess...li ġew ċertifikati ġewwa l-Istati Membri fejn oriġinaw skond id-disposizzjonijiet ta' dan ir-Regolament għandhom jiġu rikonoxxuti u nfurzati fl-Istati Membri kollha mingħajr ma tkun neċessarja ebda proċedura oħra. L-arranġamenti għall-infurzar ta' dawn is-sentenzi jkomplu jiġu rregolati mil-liġi nazzjonali";***"

"Il-Qorti tirrileva wkoll li s-sentenza mogħtija mill-Qorti ta' Douai msemmija aktar 'il fuq, ġiet fil-fatt iċċertifikata mill-istess Qorti tal-Appell ġewwa Douai Franza ai termini tal-paragrafu 2 ta' l-istess artikolu 41 liema ċertifikat, flimkien ma' kopja awtentika tat-traduzzjoni fil-lingwa Ingliża, ġew esebiti in atti.

"Il-Qorti tirrileva wkoll li sussegwentement, *ai termini* tal-Artikoli 54 u 55(b) ta' l-istess regolament, l-Awtorità Ċentrali ta' Franza kkomunikat mad-Direttur tad-Dipartiment Għal Standards fil-Ħarsien Soċjali bħala l-Awtorità Ċentrali ta' Malta bl-eżitu tas-sentenza mogħtija mill-Qorti ta' Douai Franza fid-19 ta' April 2012 kif

debitament ċertifikata, u talbitha tikkopera u tieħu l-miżuri neċessarji biex ittejjeb l-applikazzjoni ta' dan ir-Regolament billi, hekk kif inhija debitament awtorizzata bl-imsemmija awtorizzazzjoni bil-miktub iffirmata mill-missier, taġixxi għan-nom tal-istess Etienne Merlevede fl-arranġamenti għall-implementazzjoni ta' tali deċiżjoni, liema arranġamenti jiġu, hekk kif provdut fil-premessa 23 u l-artikolu 48 tar-regolament, regolati mill-liġi ta' l-istat Membru ta' infurzar u ċioè Malta bħala l-istat ta' residenza tal-minuri Chloé u Gabriel Merlevede [7].

"Din il-Qorti hija konvinta bl-aktar mod assolut li l-intimata għamlet minn kollox biex iċċaħħad lill-missier milli jeżerċita d-dritt tiegħu ta' aċċess. Dan hu ampjament manifestat anke mid-dokumentazzjoni esebita (fosthom biljetti tal-ajru) li turi li l-missier għamel tentattivi konkreti sabiex jara lil uliedu iżda l-intimata baqgħet qatt ma kkoperat tant li meta l-istess missier bagħat għall-minuri, dawn tal-aħħar ma ttiħdux l-ajruport minn ommhom. Kwalunkwe tentattiv da parti tal-awtoritajiet, da parti tal-missier, da parti tal-Konslu Franciz sfaw fix-xejn ghaliex l-intimata baqghet tisfida u twebbes rasha. Dan kollu juri kemm fil-fatt kien hemm in-neċessita' li jiġu institwiti l-proċeduri odjerni sabiex finalment il-missier jeżerċita d-dritt mogħti lilu mill-Qorti Franċiża u li ġie mċaħħad minnu sal-ġurnata odjerna mill-intimata.

"**<u>Dwar it-Talba tar-Rikors Promotur</u>**

"Illi t-talba fir-rikors promotur hija waħda ġenerika u wiesgħa li tagħti lok lil din il-Qorti sabiex tistabbilixxi kif verament jista' jiġi eżerċitat l-aċċess tal-missier b'mod effettiv. Permezz tan-nota ta' sottomissjonijiet tiegħu, d-direttur attur jissottometti li din il-Qorti għandha:

1. "Tipprovdi arranġamenti prattiċi f'każ li l-omm ma tikkoperax;

[7] Ara l-email mibgħuta mil-Magistrat Lauric Baby mill-Awtorità Ċentrali ta' Malta fis-7 ta' Mejju 2012 hawn annessa u markata bħala Dok. A

2. “Tordna li l-effett tal-Mandat ta’ inibizzjoni numru 176/2009 jiġi sospiż jew revokat b’mod limitat u temporanju għal perjodu ta’ safar tal-minuri Chloé Christine Merlevede u Gabriel George Merlevede skont is-sentenza fuq ċitata mogħtija mill-Onorabbli Qorti ta’ l-Appell f’Douai, Franza;

3. “Tordna li jiġu notifikati l-awtoritajiet kollha kompetenti b’tali sospensjoni jew revoka temporanja tal-imsemmi Mandat numru 176/2009;

4. “Tordna li jinħareġ passaport f’isem il-minuri Chloé Christine Merlevede u Gabriel George Merlevede mingħajr il-ħtieġa tal-kunsens ta’ wieħed mil-ġenituri liema passaport ikun jista jinġabar minn rappreżentant tal-missier.

“Illi permezz ta’ rikors datat it-8 ta’ Lulju 2013, l-intimata talbet lil din il-Qorti sabiex (fost talba għal sfilz tad-dokument anness man-nota ta’ sottomissjonijiet) ma tieħux konjizzjoni tal-erba’ talbiet hekk kif ċitati aktar ‘il fuq *stante* li targumenta li dawn huma talbiet ġodda u li konsegwentement ma jistgħux isiru permezz ta’ nota ta’ sottomissjonijiet, u ċioe’ fi stadju meta l-provi huma kollha magħluqa u fi stat tant avvanzat tal-kawża.

“Min-naħa tiegħu d-direttur rikorrenti jirribatti billi jikkontendi li tali allegati talbiet ġodda m’humiex verament talbiet ġodda iżda modi jew illustrazzjonijiet ta’ kif din il-Qorti tista’, jew għandha tagħti l-ordnijiet tagħha sabiex finalment tintlaqa’ t-talba oriġinali hekk kif dedotta fir-rikors promotur u konsegwentement il-missier ikollu aċċess effettiv.

“Din il-Qorti tirrileva li huwa minnu li fit-talba hekk kif dedotta fir-rikors promotur m’hemmx dettalji jew speċifikazzjonijiet dwar kif għandu jkun ordnat aċċess effettiv skond is-sentenza tal-Qorti Franċiża. Huwa minnu li kien ikun ferm aktar idoneju li kieku t-talba fir-rikors promotur saret aktar speċifika. Pero’ fl-istess waqt din il-Qorti tirrileva li l-istess talba hija formulata b’tali mod li tħalli lil din il-Qorti wisa’ biżżejjed sabiex fiċ-ċirkustanzi tal-

każ tara x'inhuma dawk il-modalitajiet li jistgħu iservu lill-missier sabiex ikun jista' jeżerċita d-dritt li tagħtu l-Qorti Franċiża. Il-Qorti tħoss li dak elenkat fin-nota ta' sottomissjonijiet da parti tad-direttur huma suġġerimenti jew aħjar rakkomandazzjonijiet ta' kif jista' jiġi effettwat u eżerċitat tali aċċess pero' *stante* li dawn m'humiex talbiet formali mniżżla fir-rikors promotur, din il-Qorti m'hijiex marbuta bihom. Fl-istess ħin, tali suġġerimenti huma modi prattiċi ta' kif il-missier ikun jista' jeżerċita d-dritt ta' aċċess tiegħu għal uliedu u għalhekk, f'dan il-kuntest ukoll, il-Qorti ma tħossx li jkun ekwu u ġust li tali suġġerimenti jiġu meqjusa bħala talbiet ġodda u formali.

"Ghaldaqstant il-Qorti qeghda tiddekreta l-imsemmi rikors tal-intimata tat-8 ta' Lulju 2013 billi tichad it-talbiet kollha fih kontenuti, u ghalhekk, ma hemmx bzonn illi l-intimata tipprezenta ebda replika ghar-risposta tad-Direttur rikorrent, u il-Qorti tirrevoka 'contrario imperio' id-digriet taghha f'dan ir-rigward."

6. Rat ir-rikors tal-appell tal-intimata li in forza tieghu, ghar-ragunijiet minnha premessi, talbet illi din il-Qorti joghgobha:

"... ... ... thassar u tirrevoka s-sentenza moghtija mill-Qorti Civili (Sezzjoni tal-Familja) fit-8 ta' Awwissu 2003 u fin-nuqqas kemm-il darba din l-Onorabbli Qorti jidhrilha li t-talba tal-appellanti hija legalment sostenibbli, l-esponenti titlob bir-rispett sabiex din l-Onorabbli Qorti joghgobha tirriforma tali sentenza appellata billi tordna li tali access ghaz-zewg minuri mill-missier ghandu jkun f'Malta fi granet u hinijiet li din il-Qorti tistabbilixxi jew skont id-digriet vigenti tal-access digriet tat-8 ta' Frar 2010 (fol. 98) li seta' jarahom kuljum meta jkun Malta mit-3pm sas-6pm hlief il-Gimgha li jibda fl-4pm u tirrevokaha fil-bqija bl-ispejjez taz-zewg istanzi kontra l-appellat Direttur."

7. Rat ir-risposta li ressaq ir-rikorrenti li in forza taghha, ghar-ragunijiet minnu premessi, issottometta li l-appell tal-appellanti ghandu jigi michud, bl-ispejjez taz-zewg istanzi kontra l-istess appellanti;

Semghet lid-difensuri tal-partijiet;

Rat l-atti kollha tal-kawza u d-dokumenti esebiti;

Ikkonsidrat:

8. Illi l-fatti, fil-qosor hafna, li wasslu ghal dawn il-proceduri huma s-segwenti. Il-partijiet, konjugi Merlevede, ghaddejjin minn process ta' separazzjoni u qed jikkwistjonaw fuq diversi affarijiet, fosthom fuq il-kura u l-kustodja tat-tewmin minuri Chloé u Gabriel. Dawn it-tfal qeghdin hawn Malta mal-omm waqt li l-missier huwa residenti fi Franza. Il-missier kien talab li t-tfal jigu ritornati Franza, izda din il-Qorti, b'sentenza tal-25 ta' Frar 2011, kienet osservat li t-tfal kienu Malta bil-kunsens tal-missier u konsegwentement cahdet it-talba ghar-ritorn tal-minuri gewwa Franza. Fil-frattemp, l-omm istitwiet proceduri hawn Malta kontra zewgha sabiex tigi ppronunzjata s-separazzjoni personali bejnha u zewgha, u jigu regolati l-aspetti kollha, personali u patrimonjali, naxxenti mill-firda. Il-missier, da parti tieghu, fetah proceduri fi Franza ai termini tal-Artikolu 11(7) tar-Regolament tal-Kunsill Ewropew (KE) numru 2201/2003 sabiex jinghata access ghall-minuri. L-omm ikkontestat din il-kawza gewwa Franza u l-Qorti tal-Familja gewwa Lille akkordat lill-missier access gewwa Malta. Il-missier appella, u l-Qorti tal-Appell f'Douai, dejjem fi Franza, varjat l-ordni u akkordat access "in Malta or in France".

9. Ir-rikorrent Direttur tad-Dipartiment Ghal Standards fil-Harsien Socjali gie mitlub sabiex jiehu hsieb l-esekuzzjoni hawn Malta tas-sentenza li nghatat mill-Qorti tal-Appell fi Franza, u dan fit-termini tar-Regolament 2201/03 dwar il-gurisdizzjoni u r-rikonoxximent u l-infurzar ta' sentenzi fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet ta' responsabbilita` tal-genituri. L-ewwel Qorti, wara li qieset ic-cirkostanzi kollha tal-kaz laqghet it-talba tar-rikorrenti u pprovdiet mod kif is-sentenza estera ghandha tigi enforzata.

10. L-omm appellat mis-sentenza, pero` din il-Qorti, wara li ezaminat l-aggravji taghha, ma tarax li mil-lat procedurali ghandha tvarja s-sentenza tal-ewwel Qorti, u

dan peress illi hafna mill-aggravji jolqtu materji li, skont l-istess Regolament, din il-Qorti ma tistax tidhol biex tezaminahom. L-Artikolu 41(1) tal-imsemmi Regolament jiddisponi hekk fuq sentenzi li jirregolaw access ghall-minuri:
“1. Id-drittijiet ta’ access imsemmija fl-Artikolu 40(1)(a) moghtija f’sentenza infurzabbli li tkun inghatat fi Stat Membru ghandhom jigu rikonoxxuti u jkunu infurzabbli fi Stat Membru iehor minghajr il-bzonn ta’ dikjarazzjoni tal-infurzabbilita` u minghajr ebda possibbilita` li ssir opposizzjoni ghar-rikonoxximent taghhom jekk is-sentenza tkun giet iccertifikata fl-Istat Membru tal-origini skont il-paragrafu 2.

“Anke jekk il-ligi nazzjonali ma tipprovdix ghall-inforzabbilita` bl-operat tal-ligi ta’ sentenza li tikkoncedi d-drittijiet ta’ access, il-Qorti tal-origini tista’ tiddikjara li s-sentenza ghandha tigi infurzata, minkejja li jkun sar appell.”

11. Il-kliem ta’ dan l-artikolu huwa car fis-sens li sentenza estera dwar access trid tigi enforzata fi Stati Membri tal-Unjoni Ewropea “minghajr ebda possibbilita` li ssir oppozizzjoni”, u kif sancit fis-sub-paragrafu (2) tal-Artikolu 47 tal-istess Regolament, l-infurzar tas-sentenza estera jrid isir bl-istess kundizzjonijiet “*daqs li kieku giet maqtugha f’dak l-Istat Membru*”.

12. Kif qalet il-Qorti ta’ Gustizzja tal-Unjoni Ewropea fil-kaz **Zarraga**, deciz fit-22 ta’ Dicembru 2010, b’referenza ghall-gurisprudenza anterjuri, sentenza ezegwibbli ai termini tal-Artikolu 40 tar-Regolament (li jitratta b’mod generali l-iskop ta’ dik it-taqsima dwar drittijiet ta’ access) u li tkun tat lok ghall-hrug tac-certifikat fl-Istat Membru ta’ origini (kif gara anke f’dan il-kaz), hija rikonoxxuta u ezegwibbli awtomatikament fi Stat Membru iehor minghajr ma huwa possibbli li ssir oppozizzjoni ghar-rikonoxximent taghha, u, ghalhekk kif tispjega l-Qorti:
“*Konsegwentement, il-Qorti tal-Istat Membru li jezegwixxi ma tista’ taghmel xejn hlief tirrikonoxxi l-ezegwibbilita` ta’ sentenza ccertifikata b’dan il-mod... . Minn dan isegwi li, meta Qorti ta’ Stat Membru tohrog ic-certifikat imsemmi fl-*

imsemmi Artikolu (41), il-Qorti tal-Istat Membru li jezegwixxi hija marbuta tezegwixxi s-sentenza ccertifikata b'dan il-mod, minghajr ma tista' topponi la r-rikonoxximent u lanqas il-fatt li hija ezegwibbli."

13. Jigi rilevat li sentenza li tordna access ghall-minuri ma hijiex ezegwibbli biss skont l-Artikolu 21 tal-istess Regolament, li jitkellem fuq rikonoxximent ta' sentenzi ohra. Dan l-Artikolu 21 fil-fatt jghid li japplika "minghajr pregudizzju ghal Taqsima 4" li jitkellem proprju fuq sentenzi ta' access li r-rikonoxximent taghhom, kif rajna, ma jistax jigi oppost. Kwindi, il-provvedimenti marbuta mal-ewwel tlett taqsimiet ta' dak il-Kapitolu III u l-gurisprudenza relatata, ma humiex rilevanti ghall-kaz ghax is-sistema prevista fit-Taqsima 4 tipprevali fuq dik prevista fit-Taqsimiet 1 u 2 tal-Kapitolu III.

14. Is-sentenza estera hija sentenza esegwibbli daqslikieku kienet sentenza Maltija, u la tista' ssir revizjoni tal-gurisdizzjoni tal-Qorti estera (Artikolu 24) u lanqas is-sentenza ma tista' tigi riveduta inkwantu ghas-sustanza taghha (Artikolu 26). Kwindi, kull ilment tal-appellanti marbut mas-sustanza tas-sentenza (peress li ma taqbilx li l-access isir gewwa Franza) jew mal-gurisdizzjoni tal-Qorti Franciza (peress li allegatament l-materja hija fil-kompetenza tal-Qrati Maltin) ma jistghux jigu mistharrga, aktar u aktar meta dawn iz-zewg kwistjonijiet gew sollevati mill-istess appellanti ghall-konsiderazzjoni tal-Qorti Franciza, u gew minnha espressament michuda. Kif jinghad fil-preambolu 21 tal-istess Regolament, ir-rikonoxximent u l-inforzar ta' sentenzi huwa bbazat fuq il-principju ta' fiducja reciproka, "u l-bazi ghal nuqqas ta' rikonoxximent ghandu jinzamm ghall-minimu necessarju".

15. Nonostante l-proceduri pendenti hawn Malta, iz-zamma tat-tfal hawn Malta u d-digriet (provizorju) dwar access, il-Qorti Franciza kellha gurisdizzjoni tisma' l-kaz dwar talba ghall-access ghall-missier. Kif jinghad fil-ktieb "Family Law" ta' Kate Standley (7th Ediz, 2010, pagna 350) ir-Regolament in kwistjoni "*accepts the parallel continuation of return and custody proceedings in two different member states, regardless of the ultimate*

outcome of the Hague Convention return proceedings". Din il-Qorti tinnota li quddiem il-Qorti Franciza l-appellanti inghatat opportunita` biex tipprova li quddiem il-qrati Maltin kien hemm proceduri pendenti "*aiming at settling the parental responsibility over the twins*", pero` naqset li taghmel il-prova mehtiega fit-terminu lilha koncess. Kif tista', issa, tilmenta li kellu jkun hemm "*a stay of proceedings*" mill-Qorti Franciza?

16. L-appellanti tissottometti wkoll illi l-Qorti Maltija mhux marbuta bis-sentenza ta' Franza peress illi l-minuri ma nstemghux. Ghalkemm hu desiderabbli li fejn hemm involut l-interessi tal-minuri l-istess minuri jinghataw udjenza, din mhux haga tassattiva ghall-qorti, u, f'dan il-kaz, ghalkemm saret talba ghas-smiegh tal-minuri lill-Qorti Franciza, minhabba l-eta` tenera taghhom, dik il-Qorti ghazlet li ma tismax lill-minuri. Din il-Qorti ma tarax li, f'dawn il-proceduri, tista' jew ghandha tissindika l-uzu tad-diskrezzjoni tal-qrati esteri f'dan ir-rigward. Jekk l-appellanti thoss li l-Qorti Franciza ezercitat hazin il-poter deskrezzjonat moghti lilha minn dan ir-Regolament fuq jekk kienx xieraq li jinstemghu l-minuri fid-dawl tal-eta` jew il-livell ta' maturita` taghhom, ma kien hemm xejn xi jzommha milli tattakka tali decizjoni quddiem il-Qorti Franciza bhala l-Qorti kompetenti ghall-fini ta' din il-materja.

17. Fil-kuntest tal-aggravju tal-appellanti marbuta mal-fatt tal-access fi Franza, gia intwera li r-Regolament in kwistjoni ma jippermettix ezami mill-gdid tas-sustanza tal-kaz. Oltre dan jirrizulta li l-ewwel Qorti, ghalkemm anke hi b'certa riluttanza, ezaminat jekk l-ordni tal-access kienx fl-interess tal-minuri fid-dawl ta' certi diffikultajiet li qajjmet l-appellanti, u ma sabitx li l-Qorti Franciza injorat dawk id-"diffikultajiet" (partikolarment, li Gabriel ibati minn livell ta' awtizmu), u gie osservat, anzi, li dik il-Qorti rabtet id-decizjoni taghha ma' dak li "*the interest of the children requires*". Din il-Qorti tara li huwa verament fl-interess tal-minuri li jghaddu zmien fil-pajjiz fejn twieldu u jkollhom kuntatt, imqar ghal ftit zmien, ma' membri tal-familja tal-missier.

18. L-ilment procedurali tal-appellanti dwar ic-certifikat mahrug mill-Qorti Franciza huwa wkoll bla bazi. Ai termini tal-Artikolu 41 imsemmi, il-Qorti tal-istat membru tal-origini hareg ic-certifikat imsemmi billi uza l-forma standard li tinsab fl-anness III tal-imsemmi Regolament. L-appellanti tissottometti li dan ic-certifikat huwa “null” ghax il-minuri ma nstemghux. Ir-Regolament, pero`, jippermetti l-hrug tac-certifikat jekk in-nuqqas ta’ smiegh tal-minuri kien rizultat tal-fatt li l-Qorti Franciza, f’dan il-kaz, ikkonsidrat seduta ghas-smiegh “bhala li mhix xierqa”. Kif gia` intwera hekk gara f’dan il-kaz. Ghall-bqija, din il-Qorti ma tara xejn irregolarii fil-procedura adoperata.

19. Il-fatt li c-certifikat inhareg ghall-parti mis-sentenza ma jfissirx li l-istess hu null. Ir-Regolament jitkellem fuq “sentenza”, izda jekk id-decizjoni dwar l-access ta’ minuri tkun inkorporata f’sentenza li titratta meriti ohra, hija dik il-parti rilevanti li, ovvjament, hija enforzabbli kif irid ir-Regolament. Ma hux mehtieg li l-provvedimenti dwar l-access ikunu bil-fors jinghataw f’sentenza *ad hoc*, partikolari ghalihom. Ma hemm xejn fir-Regolament in kwistjoni li jzomm l-enforzar ta’ parti minn sentenza estera, cioe`, dik il-parti li tqis u tiddeciedi fuq l-access ghall-minuri.

20. Dwar il-l*ocus standi* tad-Direttur rikorrent f’dawn il-proceduri, din il-Qorti taqbel ma’ dak li osservat l-ewwel Qorti fir-rigward, fis-sens li dawn il-proceduri ghandhom jitqiesu bhala straxxiku tal-proceduri precedenti bbazati fuq l-allegat zamma tal-minuri hawn Malta. Din il-Qorti kienet cahdet talba ghar-ritorn tat-tfal lejn Franza, u kien in segwitu ta’ dan li l-missier, ai termini tal-Artikolu 11(7) tar-Regolament, istitwixxa procedura quddiem il-Qorti Franciza, biex jinghata drittijiet ta’ access ghal uliedu. Inoltre, jirrizulta li d-Direttur rikorrent gie debitament awtorizzat mill-missier sabiex, hekk kif inhu obbligat ai termini tal-Artikolu 54 u 55 (b) tal-imsemmi Regolament, jikkopera u jiehu l-mizuri neccessarji sabiex jara li jittiehdu l-arrangamenti ghall-implimentazzjoni tad-decizjoni moghtija mill-Qorti Franciza, liema arrangamenti jridu jigu regolati mil-ligi tal-istat membru ta’ infurzar, cioe` Malta. F’kaz ta’ din ix-xorta huwa r-Regolament li jirregola l-

interess guridiku biex tinfetah kawza biex tigi implimentata decizjoni ta’ din ix-xorta. Kif inghad, dawn mhux proceduri ghar-registrazzjoni u rikonoxximent tas-sentenza estera, ghax dan sehh b’mod bis-sahha tar-Regolament; li qed jintalab hu sabiex jinghataw arrangamenti prattici ghall-organizzazzjoni tal-ezercitar tad-drittijiet tal-access kif definiti fis-sentenza estera, u dan sabiex l-istess Awtorita` rikorrenti tkun tista’ tissorvelja b’aktar precizjoni l-implimentazzjoni tas-sentenza Franciza.

21. Fl-ahhar nett, l-appellanti tilmenta mic-cahda tal-ewwel Qorti tat-talba taghha li tirreferi l-kwistjoni lill-Qortii Ewropea tal-Gustizzja. Jigi osservat, pero`, li tali talba giet michuda mill-ewwel Qorti b’digriet tat-30 ta’ Mejju, 2013, izda ma sar ebda appell minn tali digriet u din il-Qorti ma tistax, allura, tikkunsidra dan l-ilment. F’kull kaz, din il-Qorti taqbel li l-meritu ta’ dan il-kaz ma jinvolvix materja ta’ interpretazzjoni tar-Regolament in kwistjoni izda, kif intwera, l-applikazzjoni tat-termini tieghu ghall-fattispecie tal-kaz. Kwindi tichad it-talba kif reiterata quddiem din il-Qorti.

22. Dwar l-aggravju marbut mal-incident quddiem l-ewwel Qorti, meta l-appellanta nghatat terminu biex twiegeb ghal xi talbiet, skont hi, ulterjuri li saru mid-Direttur appellat, izda li l-Qorti tat is-sentenza taghha minghajr ma stenniet li jghaddi dan it-terminu, din il-Qorti tara li dak li ssottometta d-Direttur appellat ma kienux “erba’ talbiet” godda izda proposti minnu bhala arrangamenti prattici kif jista’ jigi ezercitat l-access, u l-Qorti setghet, kif ghamlet, tezaminahom u tipprovdi dwarhom fis-sentenza. Meta tqies li l-intimata ressqet in-nota ta’ osservazzjonijiet taghha wara li tressqu dawn il-proposti, ma tara xejn irregolari f’dak li sehh, u qed tichad l-aggravju relattiv.

23. Fil-kuntest tal-meritu nnifsu tal-kaz, tara li l-ewwel Qorti ipprovdiet arrangamenti prattici sabiex tigi esegwita s-sentenza Franciza u ma jigux ippregudikati l-interessi tal-omm, specjalment meta ordnat li l-passaporti tal-minuri ghandhom dejjem ikunu limitati ghall-vaganza partikolari li jkunu ser jaghmlu l-istess ulied. Din il-Qorti hija mhassba

dwar il-possibbilita` li t-tfal ma jigux ritornati lill-omm wara vaganza fi Franza, haga li hi possibbli nonostante l-limitazzjonijiet li ghandhom jigu riportati fuq il-passaport tal-minuri. F'kaz li jigri hekk, l-omm tkun trid tiehu passi fi Franza, bi spejjez kbar, biex tassigura r-ritorn tal-minuri gewwa Malta. Trid allura li, b'zieda ma' dak li pprovdiet l-ewwel Qorti, ma' kull dritt ta' access li l-missier ikun irid jezercita fi Franza, dan jew ir-rapprezentant tieghu, irid qabel xejn jiddepozita taht l-Awtorita` tal-Qorti f'Malta s-somma ta' €10,000, ritirabbli mill-istess missier f'kaz li t-tfal jigu lura Malta kif skedat, u ritirabbli mill-omm f'kaz li t-tfal jonqsu li jigu ritornati skont kif skedat; din il-procedura ghandha tigi segwita ghal kull vaganza fi Franza. Dan minghajr pregudizzju ghal kull azzjoni ohra li tista' tiehu l-omm biex tara li l-minuri jigu effettivament ritornati Malta. F'kaz li l-access ikun sejjer isir Malta, ghall-perjodu relattiv ma ghandu jinhareg minn ebda awtorita` passaport ghall-minuri.

24. Din il-Qorti, filwaqt illi tara li 'l fuq premess hija soluzzjoni prattika, trid li ghall-ewwel erba' snin tal-access, jekk l-access isir fi Franza, il-missier ghandu jipprovdi biex l-omm ukoll takkumpanja lill-minuri, u l-missier ghandu jhallas ghall-vjagg bl-ajru tal-omm (u tat-tfal) minn u lejn Malta u ghall-akkomodazzjoni tal-omm *bed and breakfast* f'lukanda, ta' almenu tlett stillel vicin ir-residenza tieghu. Hu ghandu jipprovdi wkoll li l-access tieghu mat-tfal ikun taht supervizjoni ta' *social worker* kwalifikat u li trid tkun persuna li tista' wkoll tikkomunika bl-Ingliz, sabiex it-tfal jigu indokrati bil-mod il-mod ghal relazzjoni ma' missierhom. Din il-Qorti trid u hekk qed tordna, taht is-sanzjoni ta' disprezz li, minn issa sal-ewwel vaganzi tas-sajf ta' din is-sena, l-omm tippermetti lill-missier it-tfal ikellem lil uliedu permezz ta' skype, u dan ghal darbtejn fil-gimgha ghal ghoxrin minuta kull darba. Din il-forma ta' kommunikazzjoni trid issir indipendentement minn kull kwistjoni ohra (bhal hlas ta' manteniment) u trid tinzamm f'hin predeterminat komdu ghall-missier u ghat-tfal.

25. Dan qed jinghad fid-dawl tal-fatt li l-missier ilu erba' (4) snin ma jara lil uliedu (li llum ghandhom sitt (6) snin) u dawn ma jafuhx, u inkontri ma' missierhom "gdid" ta' tfal

ta’ din l-eta` hekk tenera, zgur li tkun “*disruptive*” ghalihom u forsi anke trawmatika, u ghalhekk hemm bzonn li l-omm tkun maghhom, biex isservi ta’ wens, u jkun hemm l-assistenza u gwida ta’ *social worker.*

26. Din il-Qorti kienet tixtieq li din l-introduzzjoni u thejjijja ssir hawn Malta, pero` il-missier jghid li jekk jigi Malta jiffaccja zmien il-habs minhabba li naqas li jhallas lil martu manteniment kif ordnat mill-Qorti. Din hi sitwazzjoni li gabha b’idejh meta naqas li jirrispetta l-awtorita` tal-Qorti. Fl-interess tat-tfal, pero`, din il-Qorti ma tistax iccahhadhom aktar milli jkollhom kuntatt ma’ missierhom. Ghalhekk, jekk il-missier verament irid l-ahjar ghal uliedu, u ma jridx jinzel Malta biex jarahom, irid ihallas ghat-tragitt tat-tfal u ommhom u ghall-akkomodazzjoni taghhom kif fuq indikat. Tordna wkoll illi, ghal dawn l-erba’ snin, jekk l-access se jinzamm Franza, ikunu applikabbli wkoll il-provvedimenti aktar qabel imsemmija dwar il-hrug ta’ passaporti u depozitu, u f’kull kaz li l-access ikun ta’ gimgha ghall-vaganzi tal-Milied, u ta’ ghoxrin jum ghall-vaganzi tas-sajf. Wara dawn l-erba’ snin, jigifieri meta t-tfal ikollhom ghaxar snin, u wiehed jispera jkunu draw lil missierhom, l-access isir kif ordnat l-ewwel Qorti, salv dak li inghad aktar qabel dwar il-passaporti u d-depozitu. Il-Qorti tinvita lill-omm taghmel l-almu taghha biex tassigura li t-tfal ikollhom relazzjoni tajba ma’ missierhom.

Ghaldaqstant, ghar-ragunijiet premessi, tiddisponi mill-appell interpost mill-intimata Lara Maria Merlevede nee` Borg St. John, billi tilqa’ l-istess biss in parte, u tirriforma s-sentenza tal-ewwel Qorti billi tordna li, b’effett mill-2014 sal-2017, inklussivament, l-access ghall-missier ikun kif ipprovdiet l-ewwel Qorti izda jkun ta’ gimgha fil-vaganzi tal-Milied u ghoxrin jum fil-vaganzi tas-sajf, b’dan li jekk dan jigi ezercitat fi Franza japplikaw dak li pprovdiet din il-Qorti fil-paragrafi 23 sa 26 ta’ din is-sentenza; jekk l-access isir Malta, kif diga` inghad, ma ghandu jinhareg minn ebda awtorita` passaport ghall-minuri ghaz-zmien relattiv. Ghas-snin 2018 ’l quddiem, l-access ghall-missier ikun kif ipprovdiet l-ewwel Qorti, b’zieda ta’ dak li pprovdiet din il-Qorti fil-paragrafu 23 ta’ din is-sentenza.

Il-Qorti tordna l-koperazzjoni tal-Awtoritajiet kompetenti biex dan l-arrangament isehh.

L-ispejjez kollha tal-kawza, inkluzi dawk in prim istanza, jithallsu bin-nofs bejn l-appellanti Lara Maria Merlevede nee` Borg St. John, u l-appellat Direttur tad-Dipartiment Ghal Standards fil-Harsien Socjali.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------